

Akademické publikování a autorské právo

Lucie Straková | Martin
Loučka

Konference OpenAlt 4. 11.
2017

Stručný přehled přednášky

- Vznik a publikace díla
- Přístup k výsledkům vědy a výzkumu
- Použití výjimek
- Možné varianty

1 Vznik a publikace díla

Důležité pojmy autorského práva

Autor (§ 5 a násl. AutZ)

Autorem je **fyzická osoba**, která dílo vytvořila.

Autorem díla je fyzická osoba, jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle. Toto ustanovení se použije i tehdy, je-li toto jméno pseudonymem, pokud autorem přijatý pseudonym nezbuzuje pochybnosti o autorově totožnosti.

Právo autorské k dílu, které vzniklo společnou tvůrčí činností dvou nebo více autorů do doby dokončení díla jako dílo jediné (dílo spoluautorů), přísluší všem spoluautorům společně a nerozdílně.

Autor má k dílu práva **osobnostní** a **majetková**.

Důležité pojmy autorského práva

Autorské dílo (§ 2 AutZ)

Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo").

Za dílo se považuje též počítačový program, fotografie a výtvar vyjádřený postupem podobným fotografii, které jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvořem. Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvořem a jejíž součástí jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným.

Dílem podle tohoto zákona není zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.

Důležité pojmy autorského práva

Zaměstnanecké dílo (§ 58 AutZ)

Není-li sjednáno jinak, zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu, které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního nebo služebního vztahu. Takové dílo je zaměstnaneckým dílem.

Zaměstnavatel může právo výkonu podle věty první postoupit třetí osobě pouze se svolením autora, ledaže se tak děje v případě převodu obchodního závodu. Má se za to, že takové svolení je neodvolatelné a vztahuje se i ke všem případným dalším postoupením. Třetí osoba, které bylo právo výkonu postoupeno, se pak pro účely tohoto zákona považuje za zaměstnavatele.

Autorova osobnostní práva k zaměstnaneckému dílu zůstávají nedotčena. Vykonává-li zaměstnavatel majetková práva k zaměstnaneckému dílu, má se za to, že autor svolil ke zveřejnění, úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s jiným dílem, zařazení do díla souborného, jakož i k tomu, aby uváděl zaměstnanecké dílo na veřejnost pod svým jménem, ledaže je sjednáno jinak.

Důležité pojmy autorského práva

Školní dílo (§ 60 AutZ)

Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez závažného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno. Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

2 Přístup k výsledkům vědy a výzkumu

Co chceme? Ukládání do repozitářů a zpřístupnění

- Informační systém
- Obsahuje sbírku dokumentů
- Dokumenty v repozitáři uložené jsou v digitální podobě (ať už digitalizované nebo born-digital)
- Dlouhodobé uchování dat
- Uložení v repozitáři není nijak v rozporu a nebrání tradičnímu odbornému publikování
- Jedná se o sekundární zveřejnění publikace a další způsob zpřístupnění vlastních výstupů odborné veřejnosti
- Elektronické preprinty a postprinty článků z časopisů, diplomové a disertační práce, výzkumné zprávy, konferenční materiály, kapitoly knih, studijní a výukové materiály, datové soubory, audio a video soubory, institucionální záznamy atp.
- Repozitáře většinou poskytují plné texty dokumentů, případně jsou dostupné záznamy o existenci dokumentu (metadata) a přístup k plnému textu je vyhrazen pro uživatele z dané instituce

Kdy to můžeme udělat?

Dispozice s dílem

- Jsem autorem
- **Jsem vykonavatelem majetkových práv (např. zaměstnavatel)**
- **Mám licenci**
- **Pohybují se v režimu výjimek a omezení**
- Je to dílo volné

Užití díla (ve smyslu autorského zákona!)

V rámci repozitáře se bude jednat o (1) rozmonožování a (2) případně sdělování díla

Výjimky a omezení autorského práva

Bernský třístupňový test! (§ 29 odst. 1 AutZ)

Výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených zákonem a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.

3 Použití výjimek

Knihovní licence (§ 37 odst. 1 písm. a)/c) AutZ)

Do práva autorského nezasahuje knihovna, archiv, muzeum, galerie, škola, vysoká škola a jiné nevýdělečné školské a vzdělávací zařízení

- zhotoví-li rozmnoženinu díla, která neslouží k přímému nebo nepřímému hospodářskému nebo obchodnímu účelu, pro své archivní a konzervační potřeby, a to v počtech a formátech nezbytných pro trvalé uchování díla
- zpřístupňuje-li dílo, včetně zhotovení jeho rozmnoženiny nezbytné pro takové zpřístupnění, které je součástí jeho sbírek a jehož užití není předmětem prodejních nebo licenčních podmínek, s výjimkou sdělování díla způsobem uvedeným v § 18 odst. 2, jednotlivcům ze strany veřejnosti prostřednictvím k tomu určených technických zařízení umístěných v jeho objektech, a to výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia takových osob, a zamezí-li takovým osobám zhotovit rozmnoženinu díla

4 Možné varianty

Varianty aplikace knihovní licence

- Jak jsme si řekli:
 - Zveřejněný článek smí univerzita vložit do svého repozitáře a může ho zpřístupnit návštěvníkům ve svých prostorách
 - Nemůže jej zpřístupnit ve chvíli, kdy je předmětem licenčních podmínek (nejedná se o Open Access, ale o archivaci článku)
- O licenční podmínky se jedná jak v případě komerčního vydavatele, tak v případě veřejných licencí (např. Creative Commons)

1. Komerční vydavatel

2. Creative Commons

3. Na půli cesty

Děkujeme za
pozornost!

lucie@opencontent.cz

martin@opencontent.cz